

Ecologische beoordeling middenzone oost deel 2 in Skoatterwâld, Heerenveen

Opdrachtgever Gemeente Heerenveen
Referentie Krijn, M. 2019. Ecologische beoordeling middenzone oost deel 2 in Skoatterwâld, Heerenveen. A&W-notitie 3192. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode 3192sko
Status Definitief
Datum 5 februari 2019
Projectleider M. Krijn
Autorisatie R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3: Impressie van het plangebied (foto's A&W). Boven: het plangebied, kijkend in oostelijke richting. Midden: Het plangebied, kijkend in noordelijke richting. Onder: plas-dras situatie binnen het plangebied, kijkend in noordelijke richting

1. Inleiding

De gemeente Heerenveen is voornemens de woonwijk Skoatterwâld in Heerenveen in te richten. In januari 2018 is er een ecologische beoordeling van het bestemmingsplan uitgevoerd (Schut & van der Heijden 2018). Inmiddels zijn er concretere plannen voor de inrichting van middenzone oost deel 2 in het bestemmingsplangebied in Skoatterwâld.

Onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan is nodig om te bepalen hoe deze ingreep zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). De gemeente Heerenveen heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 29 januari 2019 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

De woonwijk Skoatterwâld bevindt zich ten oosten van Heerenveen (figuur 1). Het plangebied ligt binnen deelgebied 2 dat eerder in het bestemmingsplangebied is aangewezen (Schut & van der Heijden 2018). Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door een perceelsloot en de Willem Lodewijklaan. Aan de westzijde is een andere perceelsloot gelegen. Achter deze perceelsloot is een groenstructuur aanwezig. Aan de noordzijde- en oostzijde is inmiddels een nieuwe weg gerealiseerd. Daarachter liggen intensief beheerde graspercelen.

Het plangebied zelf bestaat uit een intensief beheerd grasland met Engels raaigras, Ruw beemdgras en Rode klaver. Het lijkt er op dat het grasland vorig jaar is ingezaaid. Ten tijde van het veldbezoek was het terrein nat, met hier en daar plas-dras situaties. De oevers langs de watergangen aan de zuid- en westkant zijn steil en recent geschoond of gemaaid.

Binnen het plangebied wordt een vierkant blok met 38 nieuwbouwwoningen gerealiseerd (figuur 2). Aan de binnenkant van het blok komen parkeerplaatsen en worden enkele solitaire bomen geplant. Aan de buitenzijde van het huizenblok wordt een brede grasberm met geclusterde en solitaire boombeplanting gerealiseerd.

Figuur 1. De ligging van het bestemmingsplangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

Figuur 2. Inrichtingsplan voor Skoatterwâld middenzone oost deel 2 (bron: Rho adviseurs voor leefruimte).

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/ Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarnaast kunnen gebieden in de provincie Fryslân ook zijn aangewezen als Ganzenfoerageergebied of als Weidevogelleefgebied/ Weidevogelkansgebied.

3.1 Wet natuurbescherming (Natura 2000)

Uit kaartgegevens blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer' gelegen op respectievelijk 6, 10 en 10 km afstand van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand en zijn niet relevant voor onderhavige beoordeling.

De Natura 2000-gebieden 'De Deelen' en 'Sneekermeergebied' zijn aangewezen voor een aantal broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten waaronder enkele ganzensoorten en Smient. Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe & Brandemeer' is aangewezen voor een aantal habitattypen (vegetatietypen) en habitatrictlijnsoorten, waaronder Gevlekte witsnuitlibel en Meervleermuis.

Ganzensoorten en Smient

De ganzensoorten en de Smient waarvoor Natura 2000-gebieden 'De Deelen' en 'Sneekermeergebied' zijn aanwezig, slapen in het Natura 2000-gebieden en foerageren in gebieden buiten de grenzen van dit gebied. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Binnen het plangebied liggen graslandpercelen. Deze graslandpercelen zijn vanwege de relatief grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-

gebieden, de inrichting van het tussengelegen gebied en de (menselijke) verstoring niet optimaal als foerageergebied voor ganzensoorten en Smient.

Buiten het plangebied, maar binnen het overkoepelende bestemmingsplangebied, werd tijdens het veldbezoek een grote groep van circa 250 Smienten waargenomen. Deze groep Smienten bevond zich in de brede perceelsloot op een afstand van zo'n 250 meter ten oosten van het plangebied. De sloot werd door deze groep gebruikt als slaapplek. Er is in de omgeving voldoende alternatief biotoop aanwezig. Bovendien bevindt het plangebied zich in een omgeving die al relatief veel menselijke verstoring kent. De extra verstoring die wordt veroorzaakt door de bouw en het gebruik van de huizen is daarom verwaarloosbaar klein. Om bovenstaande redenen worden er geen negatieve effecten verwacht op de aangewezen ganzensoorten en Smient. Er is daarom geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van Natura 2000-gebiedsbescherming

Meervleermuis

De Meervleermuis foerageert binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten (Kuijper *et al.* 2006). Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn de verblijfplaatsen en vliegroutes van deze soort ook buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden beschermd.

Vliegroutes

De watergangen in het plangebied kunnen door de Meervleermuis gebruikt worden als vliegroute. Gezien de ligging gaat het hier niet om belangrijke vliegroutes. Door de plannen worden de watergangen niet aangetast waardoor ze hun functie als eventuele vliegroute behouden. Er is daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van de Meervleermuis.

Verblijfplaatsen

Omdat de Meervleermuis zijn verblijfplaats heeft in gebouwen, gaan er geen verblijfplaatsen verloren. Er is dus ook geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van verblijfplaatsen van de Meervleermuis.

De overige soorten, waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, zijn gebonden aan de biotopen in het Natura 2000-gebied en bevinden zich binnen de begrenzing van dit gebied. Om die reden is er geen ecologische relatie tussen deze soorten en de Natura 2000-gebieden. Daarom is er geen knelpunt met de Wnb.

Programmatistische Aanpak Stikstof

In samenhang met andere inrichtingsplannen binnen het Skoatterwâld kent het project een relatief grote omvang. Daardoor is mogelijk een toename in stikstofdepositie te verwachten. De afstand tussen het plangebied en de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen is echter circa 10 kilometer. Om die reden achten wij de kans niet groot dat er drempelwaarden voor depositie op Natura 2000-gebieden zullen worden overschreden. Wij kunnen dit echter niet met zekerheid zeggen, omdat berekeningen hieromtrent ontbreken. Om toch zekerheid te verkrijgen over de noodzaak van het uitvoeren van een berekening om aan te kunnen tonen dat geen drempelwaarden worden overschreden, adviseren wij om daarover contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Fryslân).

3.2 Natuurnetwerk Nederland/ Ecologische Hoofdstructuur en natuur buiten de EHS

In 2013 is het begrip Natuur Netwerk Nederland (NNN) geïntroduceerd door het Rijk. Het betreft de nieuwe naamgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Omdat de provincie Fryslân de

term EHS gebruikt, gebruiken wij in onderhavige rapportage ook deze term. Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Op een afstand van circa 700 meter ten zuiden van het plangebied ligt het Oranjewoud dat door de provincie is aangewezen als EHS-gebied. Gezien de relatief grote afstand van het plangebied, zijn er geen directe effecten te verwachten op de EHS. Om die reden is er geen knelpunt met de regelgeving daaromtrent.

Op circa 1,5 kilometer ten oosten van het plangebied ligt een gebied dat de status 'natuur buiten EHS' heeft. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied worden geen directe effecten verwacht. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van natuur buiten EHS.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Ganzenrust- en foerageergebied en Weidevogelkans/ Weidevogelkerngebieden

Uit kaartgegevens van de Provincie Fryslân blijkt dat het plangebied geen onderdeel is van Ganzenrustgebied of Weidevogelkansgebied.

De dichtstbijzijnde Ganzenfoerageergebieden bevinden zich op circa 5 kilometer van het plangebied. Gezien de grote afstand tot Ganzenfoerageergebied en de kleinschaligheid van de werkzaamheden, zijn er door uitvoering van de plannen geen negatieve effecten te verwachten op het Ganzenfoerageergebied.

Overige beschermde gebieden liggen op aanzienlijk grotere afstand van het plangebied waardoor er geen effecten te verwachten zijn.

Conclusie gebiedsbescherming

De beoogde plannen hebben geen effect op de aangewezen natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer'. Er daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden.

Wij achten de kans niet groot dat er drempelwaarden voor stikstofdepositie overschreden worden door uitvoering van de plannen. Dit is echter gebaseerd op een inschatting en niet op berekeningen. Om zekerheid te krijgen over de noodzaak tot het uitvoeren van een depositieberekening, adviseren wij om contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Fryslân).

Er worden geen knelpunten met de ecologische wet- en regelgeving voorzien ten aanzien van EHS en andere vormen van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De

Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Gezien de ligging van het plangebied aan oostkant van Heerenveen, de nabijheid van bestaande bebouwing en de aanwezigheid van voedselrijke graspercelen binnen het plangebied, zijn er beperkte mogelijkheden voor soorten die beschermd zijn volgens de Wnb. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied bestaat grotendeels uit intensief beheerd grasland, met daaromheen enkele sloten, en een nieuw aangelegde weg. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Planten

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijke) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Ongewervelden

Binnen deelgebied 2 waar het plangebied onderdeel van uitmaakt, zijn er mogelijkheden voor volgens artikel 3.5 beschermde ongewervelde diersoorten zoals de Groene glazenmaker, Gestreepte waterroofkever en Platte schijnhoren (Schut & van der Heijden 2018). Mogelijk komen bovengenoemde soorten ook langs de oevers en in de sloten van het plangebied voor. Voorwaarde is dat deze sloten en oevers door de plannen intact blijven. Indien hier aan voldaan wordt, is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelden.

4.3 Vissen

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de wettelijk beschermde Grote modderkruiper (NDFF, Van Delft *et al* 2017). De sloten van het plangebied zijn in principe ook geschikt voor deze soort. Het is daarom mogelijk dat de Grote modderkruiper voorkomt in de sloten van het plangebied. Voorwaarde hierbij is dat deze door de plannen intact blijven. Indien hier aan voldaan wordt, is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort.

In de omgeving van het plangebied komen geen andere beschermde vissoorten voor. Wel komen er in de sloten naar verwachting andere vissoorten voor. Ten aanzien van alle vissoorten is het noodzakelijk om de zorgplicht in acht te nemen.

4.4 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Poelkikker

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van de Poelkikker (NDFF, van Delft *et al.* 2017). De Poelkikker komt vooral voor op de hoger gelegen zandgronden en heeft een voorkeur voor zwakzure stilstaande wateren in bos- en heidegebieden. Daarnaast komt de soort voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden. Dergelijke biotopen zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Om die reden wordt de Poelkikker niet verwacht in het plangebied en is er geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van Poelkikker.

Heikikker

De Heikikker komt voor in de directe omgeving van het plangebied. De Heikikker is in 2014 waargenomen ten het zuidoosten van het plangebied (Stoker 2014). Bij een aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de Heikikker in Skoatterwâld in 2017 is de soort echter niet aangetroffen (Schut 2017).

De Heikikker heeft een voorkeur voor gebieden met een hoge grondwaterstand, en komt voor in gebieden met heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. Schut & van der Heijden (2018) concludeerden dat deelgebied 2 van het bestemmingsplangebied Skoatterwâld waarbinnen het plangebied gelegen is, geschikt biotoop kon bieden voor deze soort. Het plangebied zelf is vanwege de hoge mate van intensivering echter niet geschikt als leefgebied voor de Heikikker. Om die reden wordt de soort binnen het plangebied niet verwacht. Bovendien zullen geen werkzaamheden worden uitgevoerd en watergangen en oevers. Om bovenstaande redenen is er geen knelpunt met de wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort. Bij toekomstige ontwikkelingen binnen deelgebied 2 van Skoatterwâld dient mogelijk nog wel aanvullend onderzoek plaats te vinden.

Overige amfibieënsoorten van artikel 3.5 worden binnen het plangebied niet verwacht, omdat geschikt biotoop voor deze soorten ontbreekt.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Gezien de verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF, Van Delft *et al.* 2017) en de aanwezige biotopen, wordt een aantal beschermde amfibieënsoorten van artikel 3.10 Wnb verwacht. Het gaat om soorten als Bruine kikker en Gewone pad. Voor de betreffende soorten geldt dat Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling heeft verleend voor het overtreden de verbodsbepalingen bij artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Om deze redenen veroorzaken eventuele toekomstige ingrepen in het plangebied naar verwachting geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Ten aanzien van alle amfibieënsoorten is het noodzakelijk om de Zorgplicht in acht te nemen.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb (niet-vrijgesteld)

Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten van artikel 3.10 worden binnen plangebied niet verwacht. Om die reden wordt er binnen het bestemmingsplangebied geen knelpunt verwacht met de Wet natuurbescherming.

Conclusie amfibieën

De plannen veroorzaken geen knelpunt met de Wet natuurbescherming te aanzien van amfibieënsoorten.

4.5 Reptielen

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.10 beschermde Ringslang voor. De dichtstbijzijnde waarnemingen zijn ten noordwesten van de parkeerplaats van Museum Belvédère. Hoewel zwerfende exemplaren niet uitgesloten zijn, is er binnen het plangebied geen geschikt biotoop voor deze soort aanwezig. Broedplaatsen worden binnen het plangebied niet verwacht omdat broeihopen, zoals composthopen, afwezig zijn. Om die reden wordt de Ringslang hier niet verwacht en is er geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van deze soort.

Het bestemmingsplangebied ligt buiten het verspreidingsgebied en is ongeschikt als biotoop voor overige reptielensoorten. Er is daarom geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van overige reptielensoorten

4.6 Vogels

Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

In het plangebied is geen opgaande begroeiing aanwezig. Wel zijn er sloten en grasland aanwezig. Langs de oevers van de sloten kunnen bijvoorbeeld watervogels zoals Meerkoet en Wilde eend tot broeden komen. Tevens zijn er broedmogelijkheden voor grondbroedende weidevogels zoals de Kievit of Grutto.

Bij uitvoering van de werkzaamheden, dient rekening gehouden te worden met broedvogels. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden aangetast, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Deze lijst is per 1 januari 2017 onveranderd overgenomen bij de Wet natuurbescherming.

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen of mogelijkheden daarvoor aangetroffen. Er is daarom geen sprake van een knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

Conclusie vogels

Broedvogels algemeen

Door de bouw van de nieuwbouwwoningen ontstaat mogelijk een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels indien door de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden. Door de werkzaamheden uit te voeren volgende de in deze paragraaf genoemde voorwaarden, kan een conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedende vogels voorkomen worden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze reden worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in § 4.8 behandeld.

In de omgeving van Heerenveen komt een aantal vleermuissoorten voor, namelijk Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Franjestaart en Baardvleermuis (Melis 2012, NDFF). Een aantal van deze soorten is vooral gebonden aan het bosgebied Oranjewoud, zoals Franjestaart en Baardvleermuis. Een deel van de voorgenoemde vleermuissoorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en geen opgaande begroeiing aanwezig. Er zijn dus geen potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Om die reden is er geen knelpunt met de Wnb ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen.

Foerageergebied en vliegroutes

Binnen het plangebied zijn in principe mogelijkheden aanwezig voor foeragerende vleermuizen. Deze worden voornamelijk verwacht boven de sloten aan de west- en zuidzijde van het plangebied. Ook boven grasland kunnen vleermuizen foerageren, maar grasland is slechts marginaal geschikt als foerageergebied. De aanwezige sloten in het plangebied blijven intact. Bovendien is er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Daarmee kan geconcludeerd worden dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen, ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd..

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen om zich te oriënteren meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oever van) sloten en straatpatronen. De bestaande straatpatronen worden door uitvoering van de plannen niet aangetast. Het is mogelijk dat boven de watergangen die langs het plangebied lopen door vleermuizen gebruikt worden om zich te oriënteren. In de omgeving van het plangebied zijn echter voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig.

Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming verwacht ten aanzien van foeragegebied en vliegroutes van vleermuizen

Conclusie vleermuizen

Om bovenstaande redenen veroorzaken de plannen geen knelpunt ten aanzien van verblijfplaatsen, foeragegebied en vliegroutes van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen)

Van de zoogdiersoorten die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), komt alleen de Otter voor in de omgeving van Heerenveen (Melis 2012, NDFF). Binnen het plangebied is door het ontbreken van brede watergangen met een rijke oevervegetatie echter geen geschikt biotoop aanwezig. Om die reden wordt de soort niet binnen het plangebied verwacht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Otter.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Aardmuis, Bosmuis, Egel, Mol, Haas en Konijn (Vos 2010, NDFF). Het plangebied zou in principe geschikt zijn voor deze soorten. Provinciale Staten van Fryslân heeft vrijstelling van de Wnb verleend voor deze soorten bij projecten in het kader van ruimtelijk ontwikkeling. Wel geldt ten aanzien van alle soorten de zorgplicht. Hieraan kan worden voldaan door dieren de gelegenheid te geven om weg te vluchten van de werkzaamheden.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

Daarnaast komen er enkele niet-vrijgestelde zoogdiersoorten voor in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied (Melis 2010). Deze soorten worden hieronder besproken.

Waterspitsmuis

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Waterspitsmuis voor (Melis 2012, NDFF). De oevers van de sloten in het plangebied worden echter geschoond en gemaaid. Bovendien hebben de sloten een steil talud. Daardoor zijn ze ongeschikt voor de Waterspitsmuis. Om die reden is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Waterspitsmuis.

Das

In de omgeving van het plangebied, in het Oranjewoud komt de Das voor. De soort heeft een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. De dichtstbijzijnde burchten bevinden zich echter op een zodanige afstand dat er geen effecten te verwachten zijn. Bovendien is het plangebied voor de das ongeschikt vanwege de te hoge grondwaterstand en openheid. Om die reden wordt de soort niet binnen het plangebied verwacht en is er geen knelpunt met de wet natuurbescherming.

Conclusie 'Overige zoogdiersoorten'

Om bovenstaande redenen is er geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige zoogdieren

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, EHS en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

Er bestaat geen relevante ecologische relatie tussen het plangebied en de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer'. Er is daarom geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden.

Programmatische Aanpak Stikstof

In samenhang met andere inrichtingsplannen binnen het Skoatterwâld kent het project een relatief grote omvang. Daardoor is mogelijk een toename in stikstofdepositie te verwachten. De afstand tussen het plangebied en de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen is echter circa 10 kilometer. Om die reden achten wij de kans niet groot dat er drempelwaarden voor depositie op Natura 2000-gebieden zullen worden overschreden. Wij kunnen dit echter niet met zekerheid zeggen, omdat berekeningen hieromtrent ontbreken. Om toch zekerheid te verkrijgen over de noodzaak van het uitvoeren van een berekening om aan te kunnen tonen dat geen drempelwaarden worden overschreden, adviseren wij om daarover contact op te nemen met het bevoegd gezag (provincie Fryslân).

Overige gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of nabij overige beschermde gebieden. Door uitvoering van de plannen zal daarom geen conflict ontstaan met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van overige vormen van gebiedsbescherming in Fryslân (regelgeving betreffende EHS, Ganzenfoerageergebied of Weidevogelleefgebied).

Soortbescherming

Er is geen knelpunt ten aanzien van beschermde soorten, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat nesten en broedgevallen van vogels niet worden verstoord of aangetast. In §4.6 is beschreven hoe aan die voorwaarde kan worden voldaan.

Literatuur

- Van Delft, J., Kranenbarg, J., de Bruin, A., Frigge, P. 2017. Waarnemingenoverzicht 2016. Bijlage RAVON 67, jaargang 19 (4).
- Kuijper, D., J. Schut, A-J.Haarsma, J. Ouweland, H. Limpens & D. van Dullemen 2006. Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
- Schut, E. & E. van der Heijden 2018. Ecologische beoordeling bestemmingsplan Skoatterwâld. A&W-rapport 2424 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Schut, E. 2017 Aanvullend onderzoek naar Heikikker en Groene glazenmaker in verband met woningbouw in de wijk Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2767. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

- Stoker, O 2014. Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2230. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Websites

- NDFP